

Az első Kaláka-klub
a KFKI Fadrusz utcai
klubjában trióban

volt. Sokan nem mentek át ezen az iskolán, és ezen is múlhatott, hogy eltűntek. Aztán persze nekünk az is jót tett, hogy felkapott minket a rádió, a tévé, amik akkor még monopóliumban voltak, tehát ha mi ott játszottunk, azt mindenki látta, hallotta.

– *De miért pont titeket kaptak fel?*

– Nem tudom, hiszen bizonyos mértékig verseny volt a zenekarok között. Viszont ha a rádiós szerkesztők találtak valami jót, akkor azt tényleg be akarták mutatni. Emlékszem, Szabó Éva, ő már nincsen közöttünk, Bölcs Pista és Zoltán Péter készített velünk interjúkat még a '70-es években. Rengeteg felvétel készült. Mostanában mérgelődünk is, hogy ha valamilyen rólunk szóló adás megy, szinte csak archív felvételeket vágnak be, mert mostanában nem készül velünk rádiós vagy tévés produkció. Fehér Gyuri, Kardos Feri, Zsurzs Éva, Csányi Miki, Babiczky Laci csinált rólunk komoly, hosszú anyagokat, például a Villon-, illetve a Jeszenyin-estünkről, vagy portréfilmeket. A *Cimborában* is nagyon sokat szerepeltünk É. Szabó Mártinál. Ezek nagyjából mind '90 előttiék. Mondjuk az is lehetett a népszerűségünk háttérében, hogy elég hamar elkezdtünk külföldön játszani. '71-ben voltunk Moszkvában, aztán onnan hívtak meg minket az NDK-ba egy olyan fesztiválra, ahol száz országból érkeztek énekesek. Nagyon sokat jelentett ez nekünk. A fellépő együttesek főleg dél-amerikai emigráns zenekarok voltak. Számunkra, akik a Kádár-rendszerből jöttünk, ők, akik Pinochet elől menekülve érkeztek, valamiféle szabadságszimbólumot jelentettek. Nem mondtuk ki, de éreztük a lelki azonosságot.

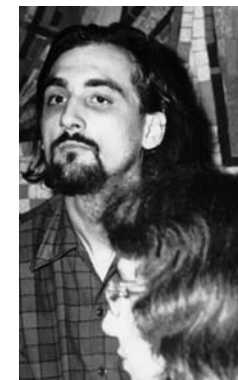
– *De ha már politika, akkor abhoz, hogy titeket kiengedjenek, valamennyire azért élvezni kellett a párttámogatást a háttérben.*

– Kicsit misztifikálva van ez a párttámogatás. A '72-es berlini Rote Lieder-fesztiválra a hozzánk hasonló stílusú zenekarokat hívták meg a világon mindenhol. A KISZ Kulturális Bizottsága nyilván jó zenekarokat akart odaküldeni. Nem volt ott elvárás, hogy párttagnak kéne lenni. Sohase kértek semmi ilyesmire. De '71-ben, a szocialista fővárosok fiataljainak moszkvai találkozója kapcsán sem jött semmilyen kérés. Mi akkor amúgy is egy kicsit szabadabb országnak tűntünk. Az NDK-ban meg az volt az elvá-

rás, hogy politikai dalokat játszanak a zenekarok. Amikor tőlünk számon kérték, hogy itt meg itt hol van konkrétan politika, akkor mi mondtuk, hogy a Bari Karcsi cigány, József Attila proletár meg ilyen hülyeségeket. És aztán játszottuk a dalokat. Majd '74-ben Ausztriába mentünk, és sorolhatnám még, de nem is ez a lényeg. Hanem hogy felszedtünk valamiféle profizmust, körülnéztünk a világban, így nem kellett állandóan azt éreznünk, hogy beütjük a fejünket a plafonba. '81-ben megint hihetetlen szerencse volt, hogy az erdélyi turnét le tudtuk bonyolítani. . .

– *Mi az, hogy hihetetlen szerencse?*

– Hát hogy egyáltalán létrejöhetett. Mi Latinovits Zolival nagyon szoros kapcsolatban voltunk. Számunkra tényleg nagyon meghatározó volt az ő jelenléte, szeretete. Kicsit hihetetlen is persze. Aztán Zoli halála után, egy házibuliban valaki feltett egy Ady-lemezt, hogy hallgassuk meg. Ki csinálja? Varga Vilmos. Mi? Ki az? Nagyváradí színész. Nekünk addig Latinovits volt az Ady Endre. Meghallgattuk, és teljesen elgyöngültünk, hogy milyen gyönyörűen beszél, hogy milyen más aspektusból mondja ugyanazt. Meg-

Dani, Balázs,
Vízivárosi Pinceklub '72

Balázs poénja
a Vízivárosi
Pinceklubban

Berlin, 1972. február,
Hauptstadt der DDR

ismerkedtünk, összebarátkoztunk, meghívtuk pár koncertre, mert ők akkor jöhettek Magyarországra. Felesége, Kiss Török Ildikó a Nagyváradi Állami Színház magyar szekciójának vezetője volt, és kitalált egy produkciót, hogy a Nagyváradi Állami Színház bemutatja a Kaláka együttest. '81 márciusában huszonnégy koncertet játszottunk végig az akkor még tömbmagyarságnak. Akkor megéreztem valami olyasmit, hogy egy nép, egy kultúra vagyunk, de ezt csak érezni lehet, megtanulni az iskolában nem. Viszont ez is sokat lendített a csapaton.

– Azt mondd, hogy ez jobban összekovácsolt titeket?

– Nem, inkább új lökést adott. Akkor került Kányádi Sándor a repertoárunkba, akkor fordultunk sokkal nagyobb figyelemmel az ősszmagyar kultúra felé. Már '74-től jártunk Jugoszláviába, de az nem hatott ránk ennyire intenzíven, mert ők nem voltak ekko-

ra elnyomatásban. Magyarul, ahol szorongatásban van a magyar nyelv, ott a mi munkásságunk is fölértékelődik kicsit. Lehet, hogy ezt nem éreztük meg az első pillanatban, de hogy ennek óriási hatása volt, az egész biztos. Ott elénekelték a *Walesi bárdokat*, a *Levegőt*, a *Tudod, hogy nincs bocsánatot...* Hihetetlenül is szóltak, az akusztikus hangzás miatt.

– A rendszerváltást itthon hogy éltétek meg?

– Politikailag nem hatott a zenekarra, szervezetileg annál inkább. '90-ben én úgymond privatizáltam a Kalákát. Ezt volt, aki vádlón is mondta, de amit nem privatizáltak akkor az országban, azt általában vagy lenyúlták, vagy magától felszívódott. Muszáj volt. Megcsináltam a Gryllus Kft.-t, saját kézbe vettük a Kaláka Fesztivál szervezését, a koncertek irányítását, a lemezkiadást. Ez megint nagyon fontos pont volt. Kata akkor azt mondta, te Jézus Isten, kockára teszed a család vagyont! Ha ezt akkor nem csináltuk volna meg, lehet, hogy ma nem is tudnánk létezni. Ezek mind-mind olyan pontok, amik egy kis lökést adtak. Mindig túljutottunk valamin. Most például ezen a negyvenéves évfordulón. Nem haltunk bele, és ez megint újabb távlatokat nyitott.

– Tebát ha le akarom fordítani az eredeti kérdést, nevezetesen, hogy hogyan tudtok ti negyven éve működni, akkor az egyszerű válaszod az, hogy mindig jókor jött egy újabb kihívás, és ezt lovagoltátok meg?

– Igen, hogyha a meglovagolásnak nincsen pejoratív kicsengése. Mert én csak azt akartam mondani, hogy nem feltétlenül tudatosan ültünk rá egy-egy hullámra. És még egy. Volt egy belgyógyász, Tóth doktor, aki sajnos már nincsen közöttünk, aki egykor sok koncertünkön ott volt, és egyszer Egerben azt mondja nekünk: megfejtetem a titkokotokat. Amikor négyen vagytok a színpadon, akkor sem csak négyen vagytok. Ennek több értelmezése is van, de én nem szeretném ezt értelmezni.

– Akkor értelmezem én. Ez a bizonyos láthatatlan ötödik, akiről mindenki azt gondolja, hogy az, aki, szóval ő abban is segített, hogy ne legyenek igazán nagy konfliktusok? Mert ugyan azt szokták mondani, hogy a nők miatt alakulnak ki a bajok, és emiatt nektek nem kellett félnetek, de azért hosszú időn keresztül összezárva négy pasinak sem lehet egyszerű.

„1990-ben úgymond privatizáltam a Kalákát...”

FENT
Dani épp grúz népdalt énekel
LENT
Kata Samuval

*Az első lemez felvételén,
Szűcs Tamás kerekplőzik*

– Ezzel máris leszűkítettük az értelmezést. Ő nem azt mondta, hogy eggyel többen vagytok, hanem azt mondta, hogy nem csak négyen vagytok. Mondok egy másik hasonlót. Latinovits Zolival mentünk vidékre. Ő mindig kicsit morcosan ült be az autóba, mert magában készült a koncertekre. Egy ilyen alkalommal elmesélte, hogy az Operett Színházban odahívták az ügyelőpulthoz, és valaki, aki pártpolitikai irányító volt a kulturális életben, azt mondta neki, hogy kap egy színházat, csak lépjen be a pártba. Mi mondtuk, hogy Zoli, nem az a fontos, hogy legyen egy színházad?! Lépjen be. Már annyian benne vannak, most már olyan mindegy. Ő maga elé nézett, és azt mondta: „Ezt nem tehetem meg a családommal.” Nem tudom, hol volt a Zolinak családja?! Persze mamája meg test-

vérei, de se felesége, se gyereke, se senkije. Ki volt a családja? Hát mi voltunk, mindannyian. Ezzel azt szeretném mondani, hogy mi sem csak magunkat képviseljük, hanem sokakat. Nemcsak a magunk erejéből, hanem kegyelemből kapott energiából dolgozunk, és ez sok értelemben támogat minket. A konfliktusoktól persze nem véd meg, de a konfliktusok megoldását megkönnyíti. Mert ha valakiben megvan a kompromisszumkészség, a megbocsátani tudás, a bocsánatkérés képessége, az igény arra, hogy elsimítsuk a problémákat, akkor túl lehet élni a konfliktusokat. Mert azok mindig vannak. Meg típus kérdése is. Például az Öcsi föl tud forttyanni, és Katával olyan jól tudnak veszekedni. Én persze olyankor szenvedek. Különben is, asztmás vagyok, és az asztmások sokkal kompromisszumkézsőbbek. Nem szeretik magukat fölbosszantani, tehát kapásból azt az irányt próbálják megtalálni, ami a megoldás.

– Gábor azt mondta, szerinte te már csak beképzelted, hogy asztmás vagy.

– Nem tudom. Ezt Kata is szokta mondani. Hogy csak azért vagyok asztmás, hogy mehessek Kékestetőre, hogy bizonyos pillanatokban taktikailag befulladás. Nem tudom. Az biztos: ahogy a nők tudják néha a könnyeket, az asztmások is képesek a fulladásukat agresszív célokra használni, természetesen nem feltétlenül tudatosan. De tudják, hogy az olyan fegyver, ami a többieket legalábbis mértéktartásra inti. Ha én elkezdek

hörögni, azzal odatartom a nyakamat, mint egyik farkas a másiknak, és akkor a másik nem harap. Persze nehogy azt hidd, hogy megnyomok magamon valahol egy gombot, és akkor beindul. Biztos sok pszichés oka van, aztán bizonyos levegő is rosszat tesz. A kékesi klímaterápia fontos, de már önmagában az, hogy egyedül vagyok az erdőben, gyógyítóan hat rám.

– Előbb olyan szépen beszéltél az öcsédről, akit mindig Öcsinek hívsz. Gábor azt mondta, közöttetek érez egy kis rivalizálást. Igaza van?

...ez itt a nyár.